

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 24.1.2023

Asia: VNS 8/2022 vp Valtioneuvoston huoltovarmuusselonteko

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston huoltovarmuusselonteosta. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja pitää huoltovarmuusselontekoa kokonaisuutena huolellisesti valmisteltuna ja selkeinä.

Huoltovarmuuteen, kriisinhallintaan ja sähkön riittävyteen liittyvät kysymykset ja vastuut ovat keskusteluttaneet viime aikoina paljon. Huoltovarmuuden toimintaympäristö on muuttunut covid-19-pandemian ja erityisesti Ukrainan sodan myötä. Kansainvälinen huoltovarmuusyhteistyö on lisääntynyt, mutta se ei voi kuitenkaan korvata kansallista varautumistarvetta ja omia kansallisia toimia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon varautuminen tehdään viiden yhteistyöalueen mallilla, jossa yliopistollista sairaalaa ylläpitävien hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän tehtävänä on sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueellaan ohjata sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelua valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti. Valmiussuunnittelutyökalu, Valsu-portaali (entinen erva -selain) mahdollistaa sote-toimijoiden valmiussuunnitelmien tekemisen kootusti yhteen paikkaan, joka auttaa valmiussuunnitelmien parempaan käytettävyyden, hyödynnettävyyden ja jakamisen. Se myös ohjaa tekemään valmiussuunnittelua valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti ja sen kautta saadaan kansallinen tilannekuva sote -toimijoiden valmiussuunnitelmista.

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävien hyvinvointialueiden ja HUS -yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskukset ovat aloittaneet toimintansa. Sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksilla on merkittävä rooli kansallisen sote -tilannekuvan keräämisessä, tiedon analysoinnissa ja sen jakamisessa. Ajantasainen luotettava ja ennakoiva tilannekuvatyo on keskeistä huoltovarmuustyössä.

Varautumisen keskeinen merkitys on valmistautua riittävin suunnitelmin ja harjoittelemalla, yhdessä eri viranomaisten kesken, erilaisia häiriötilanteita varten, jotta kriisitilanteessa osataan toimia parhaalla mahdollisella tavalla kukin oman roolinsa ja vastuualueensa mukaisesti. Turvallisuus-, valmius- ja varautumisasioiden tulisi olla kiinteä osa opetus- ja koulutustarjontaa kaikilla tasoilla.

Materiaalinen huoltovarmuus liittyy sosiaali- ja terveydenhuollossa erityisesti hoitotarvikkeisiin, lääkinnällisiin laitteisiin, lääkkeisiin ja diagnostisiin tarvikkeisiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toiminta tarvitsee riittävät resurssit materiaalien, tilojen, valmiussuunnittelun, sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekuvan tuottamisen, johtamisen ja erityisesti henkilöstön osalta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu on siirtynyt vuoden 2023 alusta kunnilta hyvinvointialueille. Kunnilla on edelleen keskeinen rooli yhteiskunnan huoltovarmuuden ja peruspalveluiden paikallisessa varmistamisessa. Hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyötä tarvitaan jatkossakin varautumisessa ja valmiussuunnittelussa ja varsinkin nyt sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuiden muututtua kuntien ja hyvinvointialueiden varautumisyhteistyöhön on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Suomalaisen huoltovarmuusjärjestelmän vahvuus perustuu julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin tiiviiseen ja pitkäjänteiseen yhteistyöhön, jonka toimivuus muuttuvassa toimintaympäristössä on keskeistä.

Kunnioittaen
Lasse Kylén
Turvallisuus- ja valmiusjohtaja
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue